

Ouders betrekken in PBS scholen

SWPBS conferentie 9-6-23

Monique Nelen, Martijn Willemse,
Anita Blonk

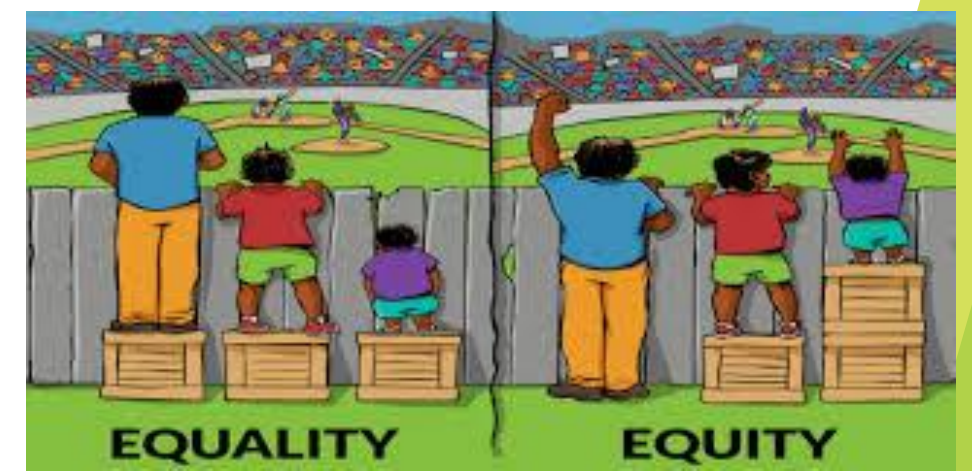

Programma

- Link met thema conferentie
- Wat zegt onderzoek over de samenwerking met ouders?
- Onderzoek Windesheim
- In gesprek met elkaar
- Vervolg?

Kansengelijkheid en welzijn

- Aanbeveling 1. Verzamel en gebruik data waarbij ook achtergrondinformatie over leerlingen is verwerkt
- Aanbeveling 2. Gebruik een raamwerk dat preventief is, meerdere lagen van ondersteuning in zich heeft, en lokaal cultureel ingebed is.
- Aanbeveling 3. Gebruik aantrekkelijk onderwijs voor iedereen: goede instructie voor iedereen, meerdere mogelijkheden om te reageren en diverse feedback vormen
- Aanbeveling 4: Ontwikkel beleid met mogelijkheden om kansengelijkheid te bevorderen
- Aanbeveling 5. Professionaliseer je team in het ontwikkelen van strategieën om impliciete bias in besluitvorming te voorkomen en te neutraliseren

Samenwerken met ouders draagt bij aan:

FOKKE & SUKKE
HEBEN HET SLIM BEKEKEN

- **Leerprestaties** (Desforges & Abouchaar, 2003; Epstein, 2011; Hattie, 2009)
- **Sociale ontwikkeling** (Lazar & Slostad, 1999; Smit et al., 2006; Wilkinson, 2006)
- **Gevoel van welbevinden** (Onderwijsraad, 2010)

Het is ongeacht de leeftijd van de leerling, maar de vorm verandert

(Bakker et al., 2013; Hargreaves, 2000; Smit et al., 2006; Catsambis, 1998)

Veelheid aan begrippen

- Ouderbetrokkenheid (parental involvement / parental engagement)
- Ouder participatie (parent participation)
- Ouder contracten
- Ouder contacten
- Samenwerking met ouders (parent collaboration)
- Educatief partnerschap
- Family school partnerships (FSP)

Breed construct

- Bevat een breed palet van gedragingen en activiteiten (Epstein, 1987; 2011; Fan & Chen, 2001; Bakker et al., 2013; Boonk et al., 2018)

Vormen van betrokkenheid

6 vormen van betrokkenheid	Dat houdt in:
1. Parenting	Basale opvoedingspraktijken
2. Communicating	Contacten tussen ouders en school (informereren, communiceren)
3. Volunteering	Vrijwilligerswerk van ouders op school (lees-ouder, schoolreisje etc)
4. Learning at home	Rol ouders bij huiswerk
5. Decision making	Rol ouders bij besluitvorming
6. Collaboration with community	Samenwerken in de wijk/stad, met ketenpartners

Epstein, 1995. School-Family-Community Partnerships.

EC-PBS

W At maakt nu dat een ouder wel of niet betrokken is??

Level 5

Level 4

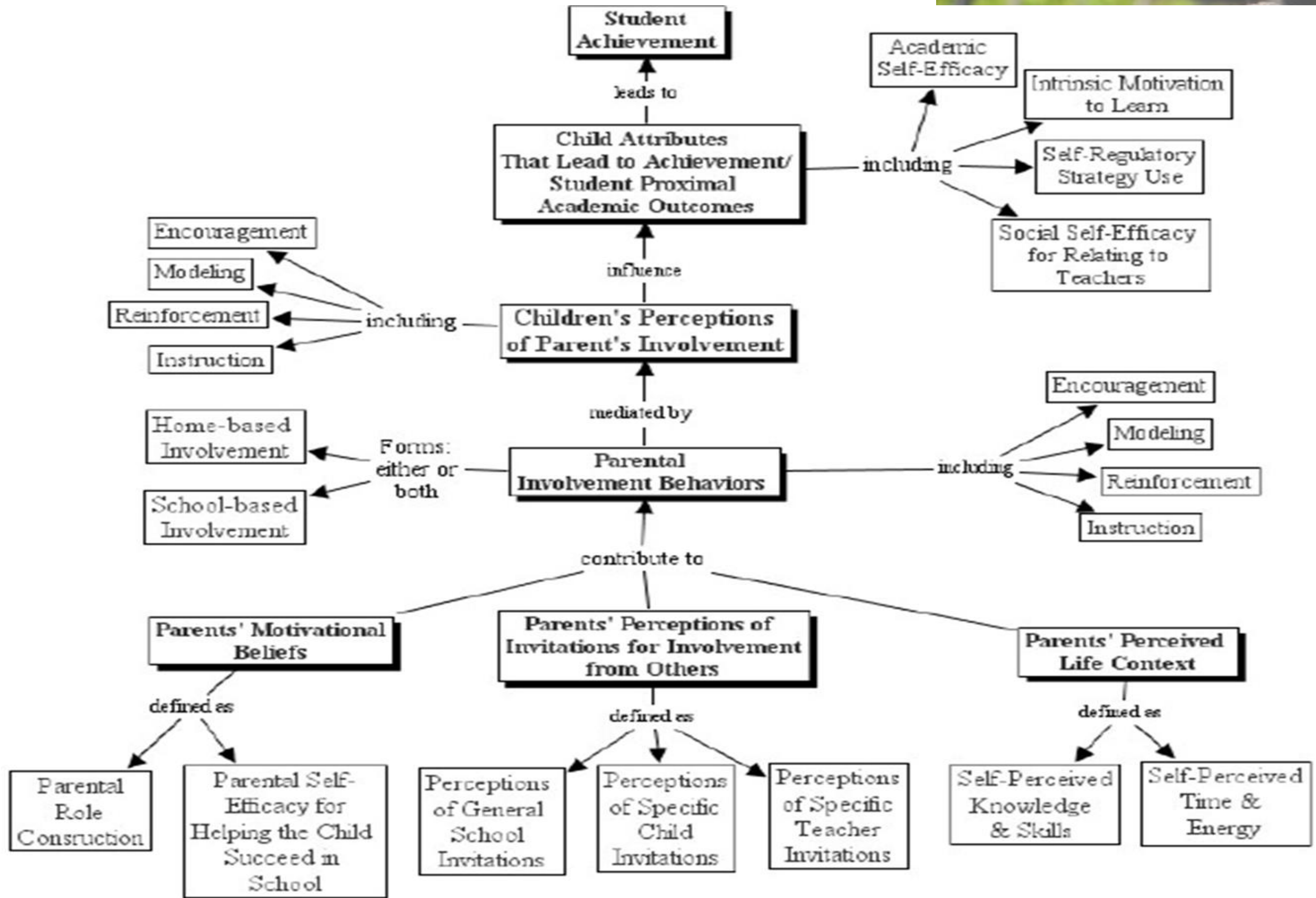
Level 3

mediated by

Level 2

contribute to

Level 1

Factoren van invloed

Individuele factoren ouders:

- Overtuigingen van ouders over ouderbetrokkenheid
- De manier waarop uitnodigingen voor ouderbetrokkenheid ervaren worden
- Levensomstandigheden
- SES, etniciteit en gender

Kind factoren:

- Leeftijd
- Leerproblemen of handicaps
- Talenten
- Gedragsproblemen

Leraar-ouder factoren:

- Verschillen in doelen en agenda's
- Verschillen in houding
- Verschillen in de taal die gebruikt wordt

Sociologische factoren:

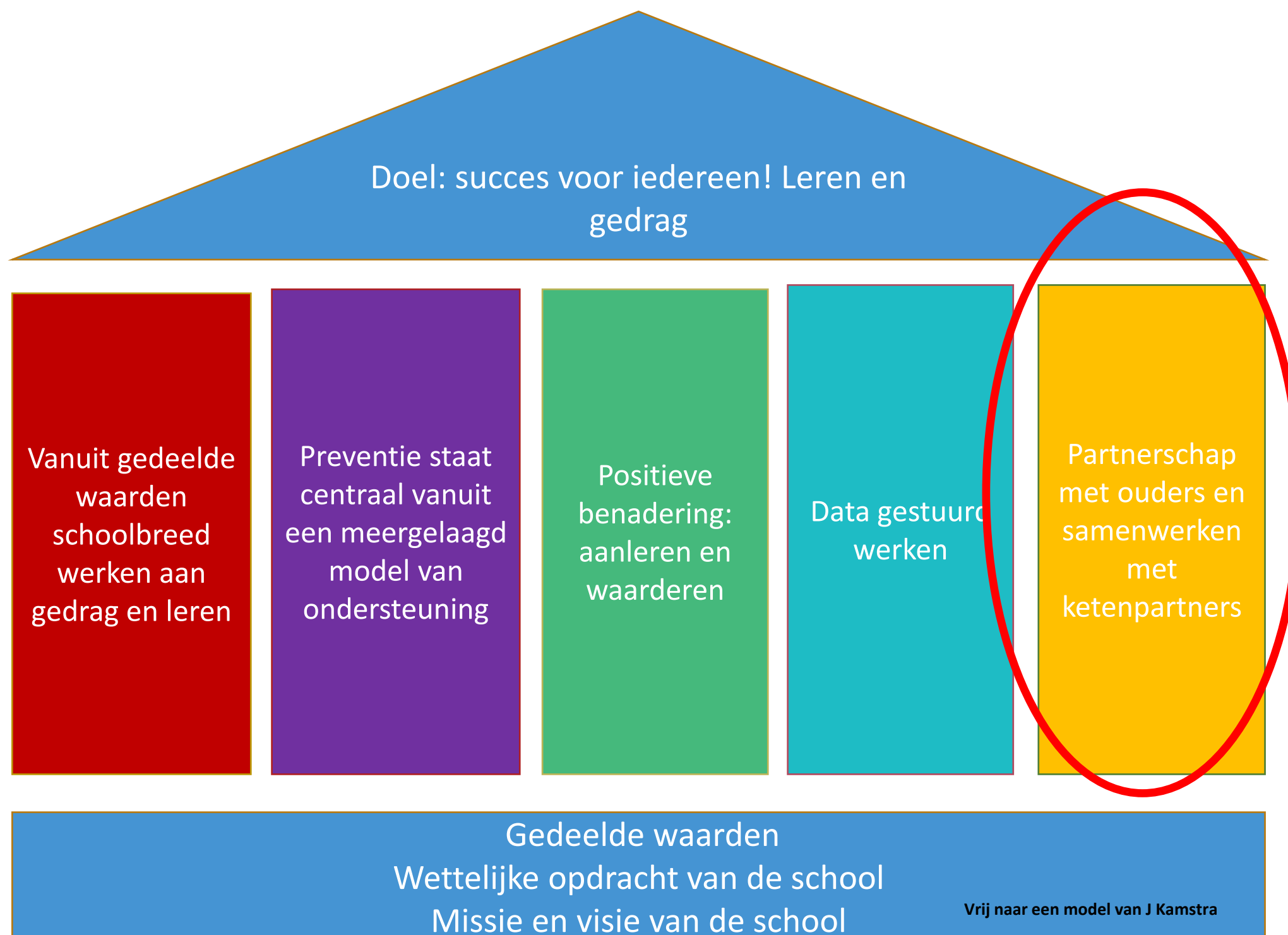
- Historisch en demografisch
- Politiek
- Economisch

Hornby & Lafaele, 2011

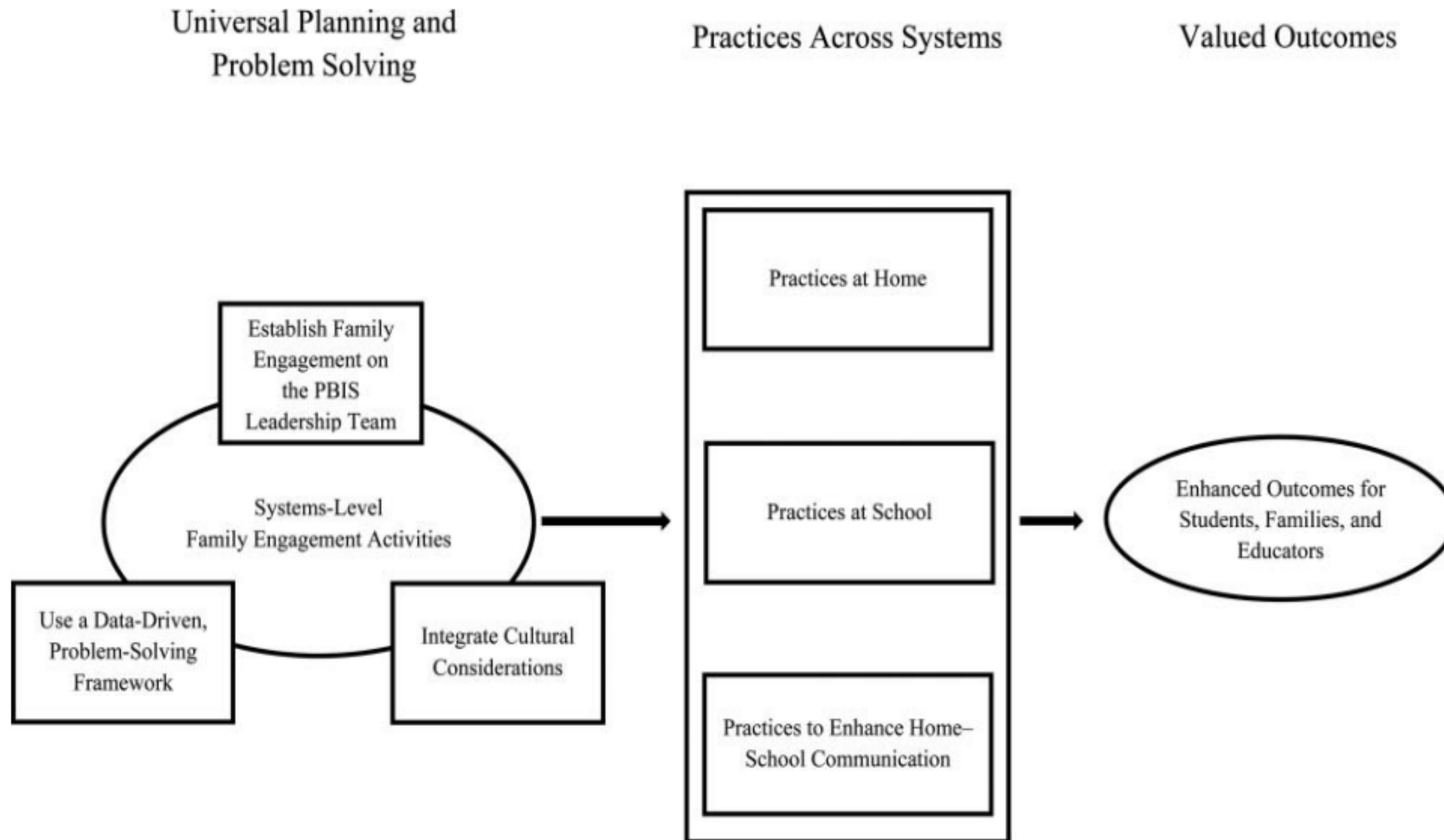
EC-PBS

Aanleiding onderzoek

- TFI scores in onderzoek Nelen et al. (2021): betrokkenheid van leerlingen, ouders en ketenpartners scoort laag.
- Scholen worstelen met samenwerking
- Willekeurige acties
- “Ouders zijn moeilijk te bereiken”

Samenwerken met ouders: een model

Fig. 1. Conceptual model of family engagement within Schoolwide Positive Behavioral Interventions and Supports (PBIS).

Cf Garbacz et al., 2016; 2018; Minke & Anderson, 2020; Strickland-Cohen & Kyzar, 2018; Weist et al., 2017)

Methode

- Onderzoeksvragen:
  1. Op welke wijze is, volgens schoolleiders en leden van de PBS teams, **samenwerking met families** tijdens de implementatie en borging van SWPBS gerealiseerd?
  2. Welke **uitdagingen en succesfactoren** ten aanzien van deze samenwerking kunnen worden geïdentificeerd?
- 2 stappen
  - Vragenlijst (n = 27 van de 66 scholen uit onderzoek Nelen, 2021)
  - 4 focusgroep interviews (n=15 respondenten)

Vragenlijst

1. Communicatie met ouders
2. Schoolbeleid en praktijk om ouders bij SWPBS te betrekken
3. Ondersteuning thuis (PBS@home)
4. Ervaren uitdagingen en successen

- Gebaseerd op TFT, SET-F, model Garbacz

Focusgroep interviews

- Presenteren van de resultaten per categorie
- Bespreken van de volgende vragen
  - Heb je opmerkingen over de resultaten?
  - Herken je de resultaten, of wil je iets toelichten vanuit jouw perspectief?
  - Welke uitdagingen of succesfactoren zie jij in het samenwerken met ouders in relatie tot PBS?
  - Wat is in de toekomst nodig voor jouw school?

Ad 1: Resultaten communicatie

Manieren van communicatie	N
Nieuwsbrief	24
Schoolgids	24
Introductie gesprek met nieuwe ouders	23
Website	21
Ouderavonden	18
10-min gesprekken	11
Informatieavond voor ouders begin van het jaar	10

- Eenzijdige communicatie
- Hoe ga je om met diverse families?
- Delen van opbrengsten ontbreekt

Enkele uitspraken

- Iedereen vindt samenwerken met ouders belangrijk, maar hoe vaak je communiceert en op welke manier, dat is best moeilijk
- Voor sommige ouders is SWPBS niet nieuw meer omdat hun kinderen alweer een tijd bij ons op school zitten. Over SWPBS praten voelt een beetje belerend. Eigenlijk zouden we moeten differentiëren in wat en hoe we communiceren met ouders. Maar dat is een enorme uitdaging [..], niet alleen in de communicatie met ouders, maar dat geldt eigenlijk ook voor leraren.
- Opbrengsten delen is best moeilijk
- Uitkomsten in getallen delen doen we niet. Maar bij ons op school is er wel een positieve sfeer, dat voel je. Het aantal aanmeldingen stijgt.

Ad 2: resultaten beleid en praktijken

- Uitnodiging van de school (gevoel van welkom, n=26)
- Het zit in ons DNA, het warme welkom wordt gevoeld
- Altijd groeten, behulpzaam en vriendelijk zijn, positief reageren als ouders in de school zijn, laten merken dat zij en hun kind gezien worden
- Altijd mogelijkheid geven om te bellen/mailen en hier reacties op geven
- Benoemen dat ouders welkom zijn
- Betrokkenheid (lief en leed): "Ik zie je, ik ken je en ik geef om wie je bent".
- Open en transparant: laten zien wat er op school gebeurt, goede voorbeeld geven
- Zichtbaar zijn
- Lage drempel creëren
- Bereikbaar/ toegankelijk zijn: je kunt met vragen altijd terecht (leraar ib-er directie) en deze altijd serieus nemen
- Partner zijn in opvoeden
- Goed contact met ouderraad
- Mening vragen van ouders
- Heldere communicatie via nieuwsbrieven, apps

- Tijdens het kennismakingsgesprek koffie aanbieden, ruimte geven voor vragen en opmerkingen. Rondleiden en aangeven wat er geboden kan worden.
- Ouderkamer met uitleg en koffiemomentjes, samen lezen.
- (Spel)inloopochtenden
- Open podium
- Nieuwjaarsgesprekken
- Open deur voor- en na schooltijd
- Mee laten kijken, indien mogelijk.
- Iedere ouder kan 1 keer per week mee naar binnen
- Na elke afsluiting van een thema is er een schoolbrede presentatie voor ouders waarbij ouders welkom zijn om soms na schooltijd, soms op een middag en soms op een avond in de school mee te kijken.
- Informatieavonden
- Verwelkomen van ouders bij activiteiten
- Gezamenlijke vieringen
- Open huis
- Elke ochtend ouders welkom heten aan de deur
- Elke 6 weken gesprekjes met ouders en kinderen aangaan

Schoolbeleid en praktijken (vervolg)

- **Verzamelen van input**/informatie of data om beleid en activiteiten te ontwikkelen (NEE: 70%)

“Onze populatie ouders is best divers als het gaat om culturele en religieuze achtergrond. Daarom is het erg moeilijk om informatie op schoolniveau te verzamelen”
- **Betrekken van families** in tier 1 activiteiten of beloningen (NEE: n=14/ 51%)
- Participeren in **SWPIS leadership teams** (67% neutraal– niet belangrijk)
- “Om eerlijk te zijn, alle adviezen van ouders, dat wisten we al of hadden we zelf ook wel beter kunnen bedenken. Overigens, de meeste adviezen gingen over hun eigen kind of de klas waar hun kind in zat”

Ad 3 resultaten ondersteuning thuis

- PBS@home
- De meerderheid van de respondenten heeft geen kennis over de behoeften van families en hun culturele achtergronden. Ze gebruiken dit niet om PBS@home te ondersteunen
- 55% (n=15) vindt ondersteuning wel belangrijk
- Ondersteuning in de thuissituatie is niet de verantwoordelijkheid van school. Bovendien is het betuttelend.

Ad 4 ervaringen en succesfactoren

Uitdagingen

- COVID-19
- Ouders zijn moeilijk te bereiken
- Vertrouwen

“Bij ons op school is een gebrek aan vertrouwen in ouders. Het is een cultuur die redelijk hardnekkig is, waarbij ouders eigenlijk niet als partners maar als lastig worden gezien. Dit zou moeten veranderen, maar ja...”

- Diversiteit

“Hoe zorgen we dat ze allemaal betrokken blijven?”

“Ik realiseer me nu door een gebrek aan strategisch beleid en activiteiten dat we worstelen met het bereiken en ontmoeten van diverse families.”

Succesfactoren

- Ouder panels of ouderadviesraden
- Workshops voor ouders

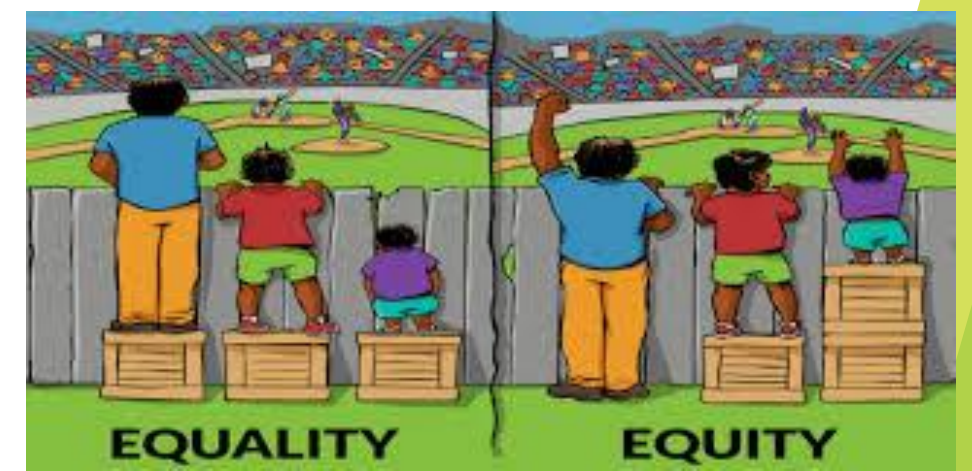
Conclusies

- Partnerschap met ouders en een goede communicatie wordt belangrijk gevonden.
- Wel zie je dat het vaak eenzijdig is (Garbacz et al., 2018)
- Diversiteit onder ouders (betrokkenheid bij PBS)
- Gebrek aan beleid, strategische plannen voor specifieke activiteiten en evaluatie (Epstein & Sheldon, 2016)
- Bijna/geen support@home
- Houding van leraren?

Kansengelijkheid en welzijn

- Aanbeveling 1. Verzamel en gebruik data waarbij ook achtergrondinformatie over leerlingen is verwerkt
- Aanbeveling 2. Gebruik een raamwerk dat preventief is, meerdere lagen van ondersteuning in zich heeft, en lokaal cultureel ingebed is.
- Aanbeveling 3. Gebruik aantrekkelijk onderwijs voor iedereen: goede instructie voor iedereen, meerdere mogelijkheden om te reageren en diverse feedback vormen
- Aanbeveling 4: Ontwikkel beleid met mogelijkheden om kansengelijkheid te bevorderen
- Aanbeveling 5. Professionaliseer je team in het ontwikkelen van strategieën om impliciete bias in besluitvorming te voorkomen en te neutraliseren

Vragen

- Welke activiteiten om samen te werken ondernemen wij op school?
- In hoeverre zijn die gebaseerd op een zorgvuldige verkenning tav achtergronden, behoeften van ouders?
- In welke mate evalueren we de effectiviteit? Werken we planmatig?
- Waar zouden we als school willen staan? In hoeverre weet je of ouders die mening delen?
- Waar staan we nu en hoe zouden we daar waar we willen staan moeten komen?

Samenvattend

Kansengelijkheid en welzijn

Hoe dan?

- <https://gelijkekansenindeklas.nl/>
- Docenten:
<https://gelijkekansenindeklas.nl/docenten/>
- Schoolleiders:
<https://gelijkekansenindeklas.nl/schoolleiders/>